

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีฐานการจัดเก็บภาษีกว้างและจัดเก็บภาษีได้เป็นจำนวนมาก การที่รัฐจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าใด เลือกใช้อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเท่าใด หรือยกเว้นภาษีให้กับกิจการใดแล้ว จะส่งผลต่อรายได้ของรัฐ และส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรวมถึงประชาชนผู้บริโภคสินค้าและบริการต่างๆอย่างทั่วถึงด้วย

อาหารเป็นสินค้าประเภทหนึ่ง ที่ในหลายๆประเทศได้นำมาตรการทางภาษีมูลค่าเพิ่มมาเพื่อบรรเทาภาระภาษีของประชาชนในประเทศ โดยคำนึงถึงสวัสดิการทางสังคมของประชาชนมากกว่ารายได้ของรัฐ เพราะอาหารเป็นสินค้าพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการยังชีพ และมีการใช้จ่ายในการบริโภคทุกวัน จึงมีการแยกอาหารออกเป็นหมวดสินค้าต่างหากจากสินค้าอื่นๆบางประเทศเลือกให้การยกเว้นภาษี¹ เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น และไทยในส่วนของพืชผลทางการเกษตรและสัตว์ยังไม่แปรรูป และไม่บรรจุในหีบห่ออุตสาหกรรม เป็นต้น บางประเทศเลือกใช้การจัดเก็บในอัตราต่ำหรืออัตราลดหย่อน (Reduced Tax Rate) เช่น ในกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปที่มีการจัดเก็บเก็บหลายอัตรา บางประเทศเลือกใช้อัตราศูนย์² (Zero-Tax Rate) เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ ไชปรัส มอลตา และออสเตรเลีย

ตามประมวลรัษฎากรของไทยไม่มีการแยกสินค้าอาหารเป็นหมวดต่างหากจากสินค้าอื่นๆที่จะได้รับการบรรเทาภาระภาษี กฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มของไทยยกเว้นภาษีให้กับสินค้าภาคการเกษตร จึงรวมถึงสินค้าอาหารที่ใช้บริโภคสำหรับมนุษย์บางส่วนด้วย ซึ่งสินค้าอาหารที่จะได้รับการยกเว้นคือ พืชผลทางการเกษตรและสัตว์ที่ยังไม่แปรรูป และไม่บรรจุกระป๋อง ภาชนะหรือในหีบห่ออุตสาหกรรม ตามมาตรา 81 (1) (ก) และ (ข) ส่วนสินค้าอาหารที่จำเป็นอื่นๆเช่น เกลือ

¹ จงรัก ระวียทอง, “ภาษีมูลค่าเพิ่ม: บทวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศอื่นในเอเชีย”, สรรพากรศาสตร์, (พฤษภาคม 2537), น. 61.

² <http://www.eau.ee/~agronomy/vol031/p3112.pdf> (last updated 10 January 2008)

เพราะมีใช้พืชผลการเกษตร น้ำมันพืชเพราะผ่านการแปรรูป ก็จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราปกติ ดังนั้นการจัดเก็บสินค้าอาหารของไทยจึงยังเป็นการให้แก่มืออาชีพอยู่มาก แม้จะมีบางส่วนที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มไม่เหมือนกับภาษีประเภทอื่นๆที่จะได้รับประโยชน์จากการยกเว้นคือไม่ต้องเสียภาษีเลย แต่เนื่องจากลักษณะเฉพาะของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละทอด ดังนั้นในทุกๆทอดจะมีการจัดเก็บภาษีไปแล้ว การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มจึงยังมีการเสียภาษีแฝงอยู่ในตัวสินค้าด้วยเพราะว่าสินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีไม่ได้รับการคืนภาษีซึ่งได้เสียไปแล้วในขั้นตอนการผลิตก่อนขั้นตอนที่ได้รับยกเว้นภาษี ดังนั้นราคาอาหารในกิจการที่ได้รับการยกเว้นนั้นอาจจะสูงกว่าผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ขึ้นอยู่กับว่าการยกเว้นนั้นเกิดกับสินค้าในทอดใด ถ้าอยู่ในทอดกลางๆ ภาษีที่ติดมากับวัตถุดิบก็จะยังทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าสูงขึ้น และผู้ประกอบการจะผลักภาระนั้นมาสู่ผู้บริโภค ดังนั้นภาครัฐจึงควรมีมาตรการบรรเทาภาระภาษีดังกล่าวแก่ผู้บริโภคให้ลดน้อยลงกว่าปัจจุบัน การเปรียบเทียบกับ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสินค้าอาหารของประเทศสหราชอาณาจักรและไทยที่ใช้ในปัจจุบันสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปรับปรุง แก้ไขมาตรการทางภาษีเพื่อช่วยลดภาระทางภาษีแก่ผู้บริโภคของไทย และสร้างความเป็นธรรมมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่ออธิบายหลักการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าประเภทอาหารตามประมวลรัษฎากร
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีอาหารของประเทศสหราชอาณาจักร
- 2.3 เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสินค้าอาหารของไทยต่อไป

3. ขอบเขตการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าอาหารของไทยกับประเทศสหราชอาณาจักร โดยศึกษาเฉพาะในตัวกฎหมายสารบัญญัติ ไม่รวมถึงวิธีปฏิบัติทางภาษีอากรแต่อย่างใด โดยศึกษาถึงการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าอาหาร ตามประมวลรัษฎากร “สินค้าอาหาร” คือ สินค้ากลุ่มพืชผลทางการเกษตรและสัตว์ ตาม มาตรา 81 (1)

(ก) และ (ข) และศึกษาหลักการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าอาหารของประเทศสหราชอาณาจักร ตาม Value Added Tax Act 1994 Schedule 8 Group 1

4. วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยแบบเอกสารโดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบกันโดยรวบรวมข้อมูลจาก ประมวลรัษฎากร, Value Added Tax Act 1994 บทความทางวิชาการ ตำราทางวิชาการ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าอาหารทั้งของประเทศไทย ประเทศสหราชอาณาจักร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขการจัดเก็บในปัจจุบันให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้บริโภคมากขึ้น